

Refugee Seniors in the United States Video

Full Script

Time	Speakers	Script
0:09-0:41	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan मोती र कौशिला रिजाल, भुटान	<p>We were in Bhutan and we were treated very cruelly by the Bhutanese government.</p> <p>हामी भुटानमा थियौं र भुटानी सरकारले हामीसंग धेरै निर्दयतापूर्वक व्यवहार गर्‍यो।</p> <p>There was gunfire, that's why we had to abandon our property and leave Bhutan.</p> <p>त्यहाँ बन्दुक चल्यो, त्यस कारण हामीले सम्पति परित्याग गर्‍यो र भुटान छोड्यौं।</p> <p>We had gathered all our food at home, but we were unable to eat. The children were very young. We grabbed some chickens and left in the middle of the night.</p> <p>हामीले हाम्रो सबै खाना घरमा जम्मा गरेका थियौं तर हामी खाना सक्दैनथ्यौं। केटाकेटीहरू धेरै साना थिए। हामीले केही कुखुराहरू जम्मा गर्‍यौं र मध्यरातमा घर छोड्यौं।</p> <p>We left in the middle of the night. Early in the morning we were in India.</p> <p>हामीले मध्यरातमा घर छोड्यौं। बिहान सवेरै हामी भारतमा थियौं।</p>
0:40-0:43	(Off camera)	<p>Did you walk?</p> <p>तपाईं हिड्नुभयो?</p>
0:43-0:52	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan मोती र कौशिला	<p>Yes, we walked. When we were in India it was daylight.</p> <p>हो, हामी हिड्यौं। जब हामी भारत पुग्यौं उज्यालो भैसकेको</p>

	रिजाल, भुटान	<p>थियो।</p> <p>The kids said they were hungry, but we had nothing to eat.</p> <p>There were tears rolling down my cheeks, and the kids were crying too.</p> <p>केटाकेटीहरूले भोक लाग्यो भने तर हामीसंग खानाको लागि केही थिएन। मेरो आँखाबाट आंसु बगिरहेको थियो र केटाकेटीहरू पनि रोई रहेका थिए।</p>
0:59-1:22	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>We wanted to go back to Bhutan, Bhutan, Bhutan, but nothing happened. Since we could not go back, there were organizations that wanted to help us.</p> <p>हामी भुटान फिर्ता जान चाहन्थ्यौं, भुटान, भुटान मात्र तर केही भएन। (हामी जान सकेनौं।) अब हामी भुटान जान सक्दैनथ्यौं त्यहाँ भएको संस्थाले हामीलाई मद्दत गर्न चाह्यो।</p> <p>Finally we are here and let's see how it goes.</p> <p>आखिरमा हामी यहाँ छौं र हेरौं कस्तो हुन्छ।</p> <p>People said you have to be able to do anything and eat anything in America. During orientation, we were told we can practice our own beliefs. For people who want to practice their traditions, they can do so, and we are doing the same.</p> <p>मान्छेहरू भन्छन् तपाईंले जेपनि गर्न सक्नु पर्छ र जेपनि खान सक्नुहुन्छ अमेरिकामा । नयाँ परिवेशसंग परिचित गराउंदा (नयाँ परिस्थितिसंग अवगत गराउंदा), हामीलाई भनियो, हामी हाम्रो धार्मिक आस्था (विश्वास) मान्न (अभ्यास गर्न) सक्छौं। जो आफ्नो चलन मान्न चाहन्छ, मान्न सक्छ र हामी त्यही गर्दै छौं।</p>

1:34-1:37	Salah Razoqi, Iraq सलाह रजोकी, इराक	The weather is so beautiful today. आज मौसम धेरै राम्रो छ।
1:36-1:38	(Off camera)	It really is. सांचो हो।
1:39-2:24	Salah Razoqi, Iraq सलाह रजोकी, इराक	I wish the weather were like this every day. म आशा गर्छु हरेक दिन यस्तै मौसम होस्। The people are so nice, the streets are so beautiful. मान्छेहरू धेरै असल छन्, बाटोहरू धेरै राम्रो छ । As you know, there was a war in Iraq and a lot of crisis there. A lot of things were not available for Iraqis – no electricity, no water, just darkness. तपाईंलाई थाहा होला, इराकमा युद्ध थियो र धेरै संकट छ। धेरै कुराहरू इराकीहरूको लागि उपलब्ध छैन- बिजुली छैन , पानी छैन, अंधारो मात्रै छ। Of course, here in America, thank God there's safety and electricity exists. There's a better life here. People are so nice and the country is so clean. Thank God we're very comfortable here. पक्कै भन्ने हो भने यहाँ अमेरिकामा, धन्य भगवान , सुरक्षा छ र बिजुली छ। त्यहाँ भन्दा यहाँ राम्रो जीवन छ। मान्छेहरूधेरै असल छन् , देश पनि धेरै सफा छ। धन्य भगवान , हामीलाई यहाँ धेरै सजिलो छ।
2:25-3:02	Salah Razoqi, Iraq	Our first goal here in America was to learn English. I speak English with my wife, my daughters, and my son. Our TV and

	सलाह रजोकी, इराक	<p>cable is in English so we hear English all the time. Sometimes I go to the supermarket and speak English with the employees. Besides that, my caseworker gives me lessons 2-3 days per week. So thank God we're learning.</p> <p>हाम्रो पहिलो उद्देश्य यहाँ अमेरिकामा अंग्रेजी सिक्ने थियो। म मेरो श्रीमतीसंग, मेरो छोरीहरूसंग र मेरो छोरासंग अंग्रेजी बोल्छु। हाम्रो टीभी र केवल अंग्रेजीमा छ त्यसैले हामी हरदम अंग्रेजी सुन्छौं। कहिलेकाहीं म सुपरमार्केट जान्छु र काम गर्नेहरूसंग अंग्रेजी बोल्छु। यस बाहेक मेरो केसवोर्करले हरेक हप्तामा दुई-तीन पटक अंग्रेजी सिकाउनुहुन्छ। धन्य भगवान हामीहरू अंग्रेजी सिक्दै छौं।</p>
3:03-3:05	ESL teacher 1 इएसएल शिक्षक ?	<p>Ah, good morning.</p> <p>ऐ, नमस्ते!</p>
3:06-3:07	ESL class □□□□□ कक्षा	<p>Good morning</p> <p>नमस्ते !</p>
3:07-3:09	ESL teacher 1 □□□□□ शिक्षक ?	<p>How are you today?</p> <p>तपाईंलाई कस्तो छ?</p>
3:09-3:10	ESL class □□□□□ कक्षा	<p>Good.</p> <p>राम्रो छ।</p>
3:11-3:23	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	<p>I came from Somalia. I left because of the war.</p> <p>□ सोमालियाबाट आएँ। युद्ध भएको हुनाले मैले सोमालिया छोडेँ।</p>
3:24-3:25	ESL teacher 1	Where are you from?

	□□□□□ शिक्षक ?	तपाईंको घर कहाँ हो?
3:26-3:27	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	I am from Somalia. मेरो घर सोमालिया हो।
3:28-3:40	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	First, my wife and my 4 children came here. Then, after 5 years I came. पहिले मेरो श्रीमती र चारजना छोराछोरी आए। त्यसको पाँच वर्ष पछि म आएँ।
3:41-3:42	ESL teacher 1 □□□□□ शिक्षक ?	Do you have children? तपाईंको छोराछोरी छन्?
3:43-3:47	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	Yes, I have two, three, four. Four. Four children. हो, मेरो दुई, तीन, चार । चार। चारजना छोराछोरी छन्।
3:48-4:09	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	School isn't bad, it's good. When I go there in the morning... School isn't bad for me, it's fine. Those who are wise can and those who are not, don't get it. स्कूल नराम्रो छैन, राम्रो छ। जब म त्यहाँ बिहान जान्छु मेरो लागि स्कूल नराम्रो छैन, ठीक छ। जो बाठो छन् उनीहरू सिक्न सक्छन् र जो बाठो छैनन् उनीहरू सिक्न सक्दैनन्।
4:10-4:53	Ma Khin Nwe Nwe, Burma म खीन नोव नोव,	If you live as a refugee in Malaysia, you are subject to get arrested. And there is not any social support at all. You'll be in big trouble. It's much worse in Malaysia. But for me, I had a husband, so I didn't have such trouble.

	बर्मा	<p>यदि तपाईं शरणार्थी भएर मलेसियामा बस्नुहुन्छ भने तपाईं गिरफ्तार हुन सक्नुहुन्छ। र त्यहाँ कुनै सामाजिक समर्थन पटकै छैन। तपाईंलाई ठूलो समस्या पर्न सक्छ। मलेसियामा यो भन्दा नराम्रो छ। तर मेरो , श्रीमान् हुनुहुन्थ्यो त्यसैले तेती गाह्रो भएन।</p> <p>When I first came here, there were only Chin and Karen people around here. These are ethnic groups from Burma. With their help, here I am, the only Burman. I live with them as my own family and children in this house.</p> <p>जब म पहिले यहाँ आएँ, यहाँ वरिपरि चीनी र कोरियन मान्छेहरू मात्रै थिए। यिनीहरू बर्माको जातीय समूह हुन। उनीहरूको मदतबाट मात्र म यहाँ छु। म यो घरमा उनीहरूसंग मेरो आफ्नो परिवार र परिवारको केटाकेटीहरू जस्तै गरी बसेको छु।</p>
4:54-4:55	ESL teacher 1 □□□□□ शिक्षक ?	Where are you from? तपाईंको घर कहाँ हो?
4:56-4:57	Ma Khin New New, Burma म खिन नोव नोव, बर्मा	I am from Burma. □ बर्माबाट हूँ। (मेरो घर बर्मा हो)।
4:57-4:59	ESL teacher 1 इएसएल शिक्षक □	Burma. बर्मा।

4:59-5:15	<p>Ma Khin Nwe Nwe, Burma</p> <p>□ खीन नोव नोव, बर्मा</p>	<p>It would be good if refugees have learned some basic English, and if they're able to work. There will be some difficulties if they aren't able to work like me.</p> <p>शरणार्थीहरूले साधारण अंग्रेजी भाषा सिक्न पाए र काम गर्न सके भने राम्रो हुन्थ्यो । यदि उनीहरूले म जस्तो काम गर्न सकेनन् भने यहाँ केही गाह्रो हुन सक्छ ।</p>
5:16-5:35	<p>Mohammed Mohammed, Sudan</p> <p>मोहम्मद मोहम्मद,</p>	<p>The most difficult thing when you come to America is if you can't speak English. It will be hard.</p> <p>अमेरिकामा आएपछि सबभन्दा गाह्रो कुरा जब तपाईं अंग्रेजी बोल्न सक्नुहुन्न। यो गाह्रो हुन्छ।</p> <p>I came here to America and I found life is different and everything is organized.</p> <p>□ यहाँ अमेरिकामा आएपछि थाहा पाएँ जीवन गाह्रो रहेछ र सबै कुरा व्यवस्थित रहेछ।</p> <p>There's a war over there and it's well known.</p> <p>त्यहाँ युद्ध छ र यो कुरा सबैलाई थाहा छ।</p>
5:36-6:02	<p>Mohammed Mohammed, Sudan</p> <p>मोहम्मद, मोहम्मद</p>	<p>I work at "First Star Paper".</p> <p>I work with a group of other people during the night shift. We collect the papers and organize them in cartons then take them to the warehouse.</p> <p>□ "फस्ट स्टार पेपर" मा काम गर्छु। म राति को समयमा अरू मान्छेहरूको समूहसंग काम गर्छु। हामी कागज जम्मा गर्छौं र त्यसलाई मिलाउएर कार्टुनमा राख्छौं र वएरहाउसमा लैजान्छौं।</p> <p>I can barely speak English, but I have friends who speak</p>

		<p>English. It's hard, but hopefully we'll learn the language.</p> <p>म मुश्किलले अंग्रेजी बोल्छु तर मेरो साथीहरू जो अंग्रेजी बोल्छन्। यो गाह्रो छ तर आशा छ हामी अंग्रेजी सिक्छौं।</p>
6:03-6:16	<p>ESL teacher 1</p> <p>□□□□□ शिक्षक ?</p>	<p>So everybody now has two homes, has two homes, and this is okay. You have one home that has your heart, your memories, and one home here. How are you this morning?</p> <p>□□ सबैजनाको दुईवटा घर छ र यो ठीक छ। तपाईंको एउटा घर छ र त्यो तपाईंको मनमा छ, तपाईंको संझनामा छ र एउटा घर यहाँ छ। आज बिहान तपाईंलाई कस्तो छ?</p>
6:17-6:18	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>I'm fine.</p> <p>□ ठीक छु। (मलाई संचै छ।)</p>
6:18-6:19	<p>ESL teacher 1</p> <p>□□□□□ क्षक ?</p>	<p>You are fine.</p> <p>तपाईंलाई संचै छ।</p>
6:19-6:42	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>I feel like they teach us well, and I know my stuff during the class, but I tend to forget afterwards. Little by little I'm learning, it's great that they're teaching us. They're teaching us well. We learn there and then when we leave school, and by the time we arrive at home, we forget. What happened?</p> <p>मलाई लाग्छ उनीहरूले हामीलाई राम्रोसंग सिकाए र सिक्दा खेरी क्लासमा मैले कुराहरू बुझें तर पछि मेरो बिर्सने बानी छ । अलिअलि गरी म सिक्दै छु। यो धेरै राम्रो छ वहाँहरू हामीलाई सिकाउंदै हुनुहुन्छ। वहाँहरू हामीलाई राम्रोसंग सिकाउंदै हुनुहुन्छ। स्कूल छुटेपछि हामी यहाँ वहाँ भाषा सिक्छौं र घर पुगेपछि हामी बिर्सन्छौं। के हुन्छ (के भयो?)</p>

6:42-7:10	Salah Razoqi, Iraq □□□ रजकी, इराक	Of course, when someone can't speak English here, it's very hard. But I'll tell you something. If someone has relatives here, it will help a lot. Like my wife – she can speak English as well as my daughters. My son also speaks English and even I have a good background in English, but if someone doesn't speak English, they have to learn. पक्कै हो , जब यहाँ कोही अंग्रेजी बोल्न सक्दैन , यो धेरै गाह्रो हुन्छ। तर म तपाईंलाई केहीकुरा भन्छु। यदि कसैको नातेदारहरू यहाँ छन् भने धेरै मद्दत हुन्छ। जस्तो कि मेरो श्रीमती । उनी अंग्रेजी बोल्न सक्छिन र मेरो छोरीहरू पनि बोल्छन्। मेरो छोरा पनि अंग्रेजी बोल्छ र मेरो पनि अंग्रेजीको राम्रो पृष्ठभूमि छ। तर कसैले अंग्रेजी बोल्दैन भने सिक्नु पर्छ।
7:11-7:15	Salah Razoqi, Iraq □□□ रजकी, इराक	But as I said, you need to be patient. तर मैले भने, तपाईंले धैर्य राख्नु पर्छ।
7:15-7:16	ESL teacher 2 □□□□□ शिक्षक २	Good morning! नमस्ते!
7:16-7:17	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan मोती र कौशिला रिजाल, भुटान	Good morning. नमस्ते!
7:18-7:20	ESL teacher 2 □□□□□ शिक्षक २	Hi. Have a seat. नमस्ते। बस्नुस्।
7:21-8:05	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan	My help... I have insurance for the hospital and medicine. I'm taking those medications. If I have to go to the hospital, I ask my kids or I just stay home because I can't go anywhere by

	<p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>myself.</p> <p>मेरो मद्दत अस्पताल र औषधिको बीमा छ। म त्यो औषधिहरू खाँदै छु। यदि मलाई अस्पताल जानु पर्‍यो भने म मेरो छोराछोरीहरूलाई सोध्छु या म खालि घरमा बस्छु किनभने म एकलै कतैपनि जान सक्दिन।</p> <p>I think, “Where am I?” and I get lost. I haven’t learned to get around here. When I look at the signs, I just understand “bus” and “train” and nothing else. I understand that because I learned something in the village.</p> <p>म सोच्छु 'म कहाँ छु' म हराउँछु। मैलाई यताउता जान आउँदैन । जब म साइन हेर्छु , म बुझ्छु 'बस' र 'रेल' तर अरु कुरा बुझ्दिन। म त्यो बुझ्छु किनभने मैले गाँउमा सिकेको थिएँ।</p> <p>I wonder how we will spend our lives in the future. I can’t get around by myself. I really can’t.</p> <p>म छक्क पर्छु भविष्य कसरी बिताउने भनेर। म आफैँ एकलै वरिपरि जान सक्दिन। म साँच्चैँ जान सक्दिन।</p>
<p>8:15-8:31</p>	<p>Ma Khin Nwe Nwe, Burma</p> <p>☐ खीन वोन वोन, बर्मा</p>	<p>If you have good health and are able to work, you can earn a lot of money, which will be very good for your life. If, however, you aren’t healthy enough to work, you will face difficulties.</p> <p>यदि तपाईंको स्वास्थ्य राम्रो छ र तपाईं काम गर्न सक्नुहुन्छ भने तपाईं धेरै पैसा कमाउन सक्नुहुन्छ जुन कुरा तपाईंको जीवनको लागि धेरै राम्रो हुनेछ। यदि जुनसुकै किसिमले भए पनि, तपाईं काम गर्न स्वस्थ हुनुहुन्न , तपाईंलाई कठिनाईको सामना गर्नु पर्ने हुन्छ।</p>

8:47-8:03	<p>Salah Razoqi, Iraq</p> <p>□□□ रजकी, इराक</p>	<p>My advice for the refugees is to be patient. That's the most important thing. They shouldn't rush and they should take everything step by step.</p> <p>शरणार्थीहरूलाई मेरो सल्लाह छ धैर्य राख्नुस्। त्यो सबभन्दा महत्वपूर्ण कुरा हो। उनीहरूले हतार गर्नु हुन्न र एउटा पछि अर्को गर्नु पर्छ।</p>
9:05-9:37	<p>Shay Mahat, Somalia</p> <p>शेय महत, सोमालिया</p>	<p>Now I have few difficulties. I understand the system and I've gotten used to it. I can go places myself. All I can tell them is that this place is good. America is good, it's not like Somalia.</p> <p>अब मेरा केही समस्याहरू छन्। म व्यवस्था बुझ्छु र मेरो बानी प्यो। म धेरै ठाँउहरूमा आफै जान सक्छु । म यति मात्र भन्छु यो ठाँउ राम्रो छ । अमेरिका राम्रो छ , यो सोमालिया जस्तो छैन।</p>
9:46-10:36	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>Everything is fine so far, but we don't know what will happen in the future. We can't work. We don't know what will happen then. We want at least one of our sons to study. The youngest son doesn't even work. I have a dream that he will study. We're uncertain about our future. Sometimes I worry that we won't be able to pay the rent. That's what I feel.</p> <p>अहिले सम्म सबै कुरा ठीक छ, तर हामीलाई थाहा छैन भविष्यमा के हुन्छ। हामी काम गर्न सक्दैनौं। हामीलाई थाहा छैन त्यसपछि के हुन्छ। हामी चाहन्छौं हाम्रो कम से कम एकजना छोरा पढोस् । सानो छोरा काम पनि गर्दैन। मेरो सपना छ ऊ पढोस्। हामी हाम्रो भविष्यको बारेमा निश्चित छैनौं। कहिलेकाहीं मलाई पीर लाग्छ भाडा तिर्न सकिदैन भनेर। तेस्तो मलाई लाग्छ।</p> <p>I think if we get educated and learn things, then we will be able to do something in this country. Even if I can't, I want my kids to.</p>

		मेरो विचारमा यदि हामी शिक्षित हुनुभयौं र कुराहरू सिक्न भन्ने तब मात्रै हामीले केही कुरा यो देशमा गर्न सक्छौं। मैले गर्न न सकेपनि मेरो केटाकेटीले गर्न सक्छन्।
--	--	---

1. What are ways you might try to learn English?

अरु कुन कुन किसिमले तपाईं अंग्रेजी सिक्ने कोशिश गर्नुहुन्छ?

2. What can you do to remember the English you learn?

तपाईंले सिकेको अंग्रेजी संझिनको लागि तपाईं के गर्न सक्नुहुन्छ?

3. What kind of work can you do now in the United States?

अहिले तपाईं कुन किसिमको काम संयुक्त राज्य अमेरिकामा गर्नुहुन्छ?

4. What are your hopes for later employment?

तपाईंको पछि रोजगारको (कामको) कस्तो आशा छ?

5. The refugee senior Iraq says, "My advice for the refugee is to be patient. That's the most important thing. They shouldn't rush and they should take everything step by step."

वरिष्ठ इराकी शरणार्थी भन्नुहुन्छ, "मेरो शरणार्थीहरूलाई सलाह छ धैर्य राख्नुस्। त्यो सबैभन्दा महत्वपूर्ण कुरा हो। उनीहरूले हतार गर्नु हुँदैन र उनीहरूले सबै कुराको लागि एक पछि अर्को पाइला चाल्नु पर्छ।"

Do you think this is good advice ? Why or Why not?

तपाईंको विचारमा यो राम्रो सलाह हो? किन यो राम्रो सलाह हो या किन यो राम्रो सलाह होइन?

6. What are some steps you can take now to be able to meet present and future challenges?

वर्तमान र भविष्यको चुनौतीहरूको सामना गर्नको लागि अहिले तपाईं के कस्ता पाइलाहरू चाल्नुहुन्छ?

Time	Speakers	Script
0:09-0:41	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan मोती र कौशिला रिजाल, भुटान	<p>We were in Bhutan and we were treated very cruelly by the Bhutanese government.</p> <p>हामी भुटानमा थियौं र भुटानी सरकारले हामीसंग धेरै निर्दयतापूर्वक व्यवहार गर्‍यो।</p> <p>There was gunfire, that's why we had to abandon our property and leave Bhutan.</p> <p>त्यहाँ बन्दुक चल्यो, त्यस कारण हामीले सम्पति परित्याग गर्‍यो र भुटान छोड्यौं।</p> <p>We had gathered all our food at home, but we were unable to eat. The children were very young. We grabbed some chickens and left in the middle of the night.</p> <p>हामीले हाम्रो सबै खाना घरमा जम्मा गरेका थियौं तर हामी खाना सक्दैनथ्यौं। केटाकेटीहरू धेरै साना थिए। हामीले केही कुखुराहरू जम्मा गर्‍यो र मध्यरातमा घर छोड्यौं।</p> <p>We left in the middle of the night. Early in the morning we were in India.</p> <p>हामीले मध्यरातमा घर छोड्यौं। बिहान सवेरै हामी भारतमा थियौं।</p>
0:40-0:43	(Off camera)	<p>Did you walk?</p> <p>तपाईं हिड्नुभयो?</p>
0:43-0:52	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan	<p>Yes, we walked. When we were in India it was daylight.</p> <p>हो, हामी हिड्यौं। जब हामी भारत पुग्यौं उज्यालो भैसकेको</p>

	<p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>थियो।</p> <p>The kids said they were hungry, but we had nothing to eat.</p> <p>There were tears rolling down my cheeks, and the kids were crying too.</p> <p>केटाकेटीहरूले भोक लाग्यो भने तर हामीसंग खानाको लागि केही थिएन। मेरो आँखाबाट आंसु बगिरहेको थियो र केटाकेटीहरू पनि रोई रहेका थिए।</p>
<p>0:59-1:22</p>	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>We wanted to go back to Bhutan, Bhutan, Bhutan, but nothing happened. Since we could not go back, there were organizations that wanted to help us.</p> <p>हामी भुटान फिर्ता जान चाहन्थ्यौं, भुटान, भुटान मात्र तर केही भएन। (हामी जान सकेनौं।) अब हामी भुटान जान सक्दैनथ्यौं त्यहाँ भएको संस्थाले हामीलाई मद्दत गर्न चाह्यो।</p> <p>Finally we are here and let's see how it goes.</p> <p>आखिरमा हामी यहाँ छौं र हेरौं कस्तो हुन्छ।</p> <p>People said you have to be able to do anything and eat anything in America. During orientation, we were told we can practice our own beliefs. For people who want to practice their traditions, they can do so, and we are doing the same.</p> <p>मान्छेहरू भन्छन् तपाईंले जेपनि गर्न सक्नु पर्छ र जेपनि खान सक्नुहुन्छ अमेरिकामा । नयाँ परिवेशसंग परिचित गराउंदा (नयाँ परिस्थितिसंग अवगत गराउंदा), हामीलाई भनियो, हामी हाम्रो धार्मिक आस्था (विश्वास) मान्न (अभ्यास गर्न) सक्छौं। जो आफ्नो चलन मान्न चाहन्छ, मान्न सक्छ र हामी त्यही गर्दै छौं।</p>

1:34-1:37	Salah Razoqi, Iraq सलाह रजोकी, इराक	The weather is so beautiful today. आज मौसम धेरै राम्रो छ।
1:36-1:38	(Off camera)	It really is. सांचो हो।
1:39-2:24	Salah Razoqi, Iraq सलाह रजोकी, इराक	I wish the weather were like this every day. म आशा गर्छु हरेक दिन यस्तै मौसम होस्। The people are so nice, the streets are so beautiful. मान्छेहरू धेरै असल छन्, बाटोहरू धेरै राम्रो छ । As you know, there was a war in Iraq and a lot of crisis there. A lot of things were not available for Iraqis - no electricity, no water, just darkness. तपाईंलाई थाहा होला, इराकमा युद्ध थियो र धेरै संकट छ। धेरै कुराहरू इराकीहरूको लागि उपलब्ध छैन- बिजुली छैन , पानी छैन, अंधारो मात्रै छ। Of course, here in America, thank God there's safety and electricity exists. There's a better life here. People are so nice and the country is so clean. Thank God we're very comfortable here. पक्कै भन्ने हो भने यहाँ अमेरिकामा, धन्य भगवान , सुरक्षा छ र बिजुली छ। त्यहाँ भन्दा यहाँ राम्रो जीवन छ। मान्छेहरूधेरै असल छन् , देश पनि धेरै सफा छ। धन्य भगवान , हामीलाई यहाँ धेरै सजिलो छ।

2:25-3:02	Salah Razoqi, Iraq सलाह रजोकी, इराक	Our first goal here in America was to learn English. I speak English with my wife, my daughters, and my son. Our TV and cable is in English so we hear English all the time. Sometimes I go to the supermarket and speak English with the employees. Besides that, my caseworker gives me lessons 2-3 days per week. So thank God we're learning. हाम्रो पहिलो उद्देश्य यहाँ अमेरिकामा अंग्रेजी सिक्ने थियो। म मेरो श्रीमतीसंग, मेरो छोरीहरूसंग र मेरो छोरासंग अंग्रेजी बोल्छु। हाम्रो टीभी र केवल अंग्रेजीमा छ त्यसैले हामी हरदम अंग्रेजी सुन्छौं। कहिलेकाहीं म सुपरमार्केट जान्छु र काम गर्नेहरूसंग अंग्रेजी बोल्छु। यस बाहेक मेरो केसवोर्करले हरेक हप्तामा दुई-तीन पटक अंग्रेजी सिकाउनुहुन्छ। धन्य भगवान हामीहरू अंग्रेजी सिक्दै छौं।
3:03-3:05	ESL teacher 1 इएसएल शिक्षक ?	Ah, good morning. ऐ, नमस्ते!
3:06-3:07	ESL class □□□□□ कक्षा	Good morning नमस्ते !
3:07-3:09	ESL teacher 1 □□□□□ शिक्षक ?	How are you today? तपाईंलाई कस्तो छ?
3:09-3:10	ESL class □□□□□ कक्षा	Good. राम्रो छ।
3:11-3:23	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	I came from Somalia. I left because of the war. □ सोमालियाबाट आएँ। युद्ध भएको हुनाले मैले सोमालिया छोडें।

3:24-3:25	ESL teacher 1 □□□□□ शिक्षक ?	Where are you from? तपाईंको घर कहाँ हो?
3:26-3:27	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	I am from Somalia. मेरो घर सोमालिया हो।
3:28-3:40	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	First, my wife and my 4 children came here. Then, after 5 years I came. पहिले मेरो श्रीमती र चारजना छोराछोरी आए। त्यसको पाँच वर्ष पछि म आएँ।
3:41-3:42	ESL teacher 1 □□□□□ शिक्षक ?	Do you have children? तपाईंको छोराछोरी छन्?
3:43-3:47	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	Yes, I have two, three, four. Four. Four children. हो, मेरो दुई, तीन, चार । चार। चारजना छोराछोरी छन्।
3:48-4:09	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	School isn't bad, it's good. When I go there in the morning... School isn't bad for me, it's fine. Those who are wise can and those who are not, don't get it. स्कूल नराम्रो छैन, राम्रो छ। जब म त्यहाँ बिहान जान्छु मेरो लागि स्कूल नराम्रो छैन, ठीक छ। जो बाठो छन् उनीहरू सिक्न सक्छन् र जो बाठो छैनन् उनीहरू सिक्न सक्दैनन्।
4:10-4:53	Ma Khin Nwe Nwe, Burma	If you live as a refugee in Malaysia, you are subject to get arrested. And there is not any social support at all. You'll be in big trouble. It's much worse in Malaysia. But for me, I had

	<p>म खीन नोव नोव, बर्मा</p>	<p>a husband, so I didn't have such trouble.</p> <p>यदि तपाईं शरणार्थी भएर मलेसियामा बस्नुहुन्छ भने तपाईं गिरफ्तार हुन सक्नुहुन्छ। र त्यहाँ कुनै सामाजिक समर्थन पटकै छैन। तपाईंलाई ठूलो समस्या पर्न सक्छ। मलेसियामा यो भन्दा नराम्रो छ। तर मेरो , श्रीमान् हुनुहुन्थ्यो त्यसैले तेती गाहो भएन।</p> <p>When I first came here, there were only Chin and Karen people around here. There are ethnic groups from Burma. With their help, here I am, the only Burman. I live with them as my own family and children in this house.</p> <p>जब म पहिले यहाँ आएँ, यहाँ वरिपरि चीनी र कोरियन मान्छेहरू मात्रै थिए। यहाँ बर्माको जातीय समूह थिए। उनीहरूको मद्दतबाट मात्र म यहाँ छु। म यो घरमा उनीहरूसंग मेरो आफ्नो परिवार र परिवारको केटाकेटीहरू जस्तै गरी बसेको छु।</p>
4:54-4:55	<p>ESL teacher 1</p> <p>□□□□ शिक्षक ?</p>	<p>Where are you from?</p> <p>तपाईंको घर कहाँ हो?</p>
4:56-4:57	<p>Ma Khin New New, Burma</p> <p>म खीन नोव नोव, बर्मा</p>	<p>I am from Burma.</p> <p>□ बर्माबाट हूँ। (मेरो घर बर्मा हो)।</p>
4:57-4:59	<p>ESL teacher 1</p>	<p>Burma.</p>

	इएसएल शिक्षक ☐	बर्मा।
4:59-5:15	Ma Khin Nwe Nwe, Burma ☐ खीन नोव नोव, बर्मा	It would be good if refugees have learned some basic English, and if they're able to work. There will be some difficulties if they aren't able to work like me. शरणार्थीहरूले साधारण अंग्रेजी भाषा सिक्न पाए र काम गर्न सके भने राम्रो हुन्थ्यो । यदि उनीहरूले म जस्तो काम गर्न सकेनन् भने यहाँ केही गाह्रो हुन सक्छ ।
5:16-5:35	Mohammed Mohammed, ____ मोहम्मद मोहम्मद,	The most difficult thing when you come to America is if you can't speak English. It will be hard. अमेरिकामा आएपछि सबभन्दा गाह्रो कुरा जब तपाईं अंग्रेजी बोल्न सक्नुहुन्न। यो गाह्रो हुन्छ। I came here to America and I found life is different and everything is organized. ☐ यहाँ अमेरिकामा आएपछि थाहा पाएँ जीवन गाह्रो रहेछ र सबै कुरा व्यवस्थित रहेछ। There's a war over there and it's well known. त्यहाँ युद्ध छ र यो कुरा सबैलाई थाहा छ।
5:36-6:02	Mohammed Mohammed, ____ मोहम्मद, मोहम्मद	I work at "First Star Paper". I work with a group of other people during the night shift. We collect the papers and organize them in cartons then take them to the warehouse. ☐ "फस्ट स्टार पेपर" मा काम गर्छु। म राति को समयमा अरू मान्छेहरूको समूहसंग काम गर्छु। हामी कागज जम्मा गर्छौं र त्यसलाई मिलाउएर कार्टनमा राख्छौं र वएरहाउसमा

		<p>लैजान्छौं।</p> <p>I can barely speak English, but I have friends who speak English. It's hard, but hopefully we'll learn the language.</p> <p>म मुश्किलले अंग्रेजी बोल्छु तर मेरो साथीहरू जो अंग्रेजी बोल्छन्। यो गाह्रो छ तर आशा छ हामी अंग्रेजी सिक्छौं।</p>
6:03-6:16	<p>ESL teacher 1</p> <p>□□□□ शिक्षक ?</p>	<p>So everybody now has two homes, has two homes, and this is okay. You have one home that has your heart, your memories, and one home here. How are you this morning?</p> <p>□□ सबैजनाको दुईवटा घर छ र यो ठीक छ। तपाईंको एउटा घर छ र त्यो तपाईंको मनमा छ, तपाईंको संझनामा छ र एउटा घर यहाँ छ। आज बिहान तपाईंलाई कस्तो छ?</p>
6:17-6:18	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>I'm fine.</p> <p>□ ठीक छु। (मलाई संचै छ।)</p>
6:18-6:19	<p>ESL teacher 1</p> <p>□□□□ क्षक ?</p>	<p>You are fine.</p> <p>तपाईंलाई संचै छ।</p>
6:19-6:42	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>I feel like they teach us well, and I know my stuff during the class, but I tend to forget afterwards. Little by little I'm learning, it's great that they're teaching us. They're teaching us well. We learn there and then when we leave school, and by the time we arrive at home, we forget. What happened?</p> <p>मलाई लाग्छ उनीहरूले हामीलाई राम्रोसंग सिकाए र सिक्दा खेरी क्लासमा मैले कुराहरू बुझें तर पछि मेरो बिर्सने बानी छ । अलिअलि गरी म सिक्दै छु। यो धेरै राम्रो छ वहाँहरू हामीलाई सिकाउंदै हुनुहुन्छ। वहाँहरू हामीलाई राम्रोसंग</p>

		सिकाउंदै हुनुहुन्छ। स्कूल छुटेपछि हामी यहाँ वहाँ भाषा सिक्छौं र घर पुगेपछि हामी बिर्सन्छौं। के हुन्छ (के भयो?)
6:42-7:10	Salah Razoqi, Iraq □□□ रजकी, इराक	Of course, when someone can't speak English here, it's very hard. But I'll tell you something. If someone has relatives here, it will help a lot. Like my wife – she can speak English as well as my daughters. My son also speaks English and even I have a good background in English, but if someone doesn't speak English, they have to learn. पक्कै हो , जब यहाँ कोही अंग्रेजी बोल्न सक्दैन , यो धेरै गाह्रो हुन्छ। तर म तपाईंलाई केहीकुरा भन्छु। यदि कसैको नातेदारहरू यहाँ छन् भने धेरै मद्दत हुन्छ। जस्तो कि मेरो श्रीमती । उनी अंग्रेजी बोल्न सकिछन् र मेरो छोरीहरू पनि बोल्छन्। मेरो छोरा पनि अंग्रेजी बोल्छ र मेरो पनि अंग्रेजीको राम्रो पृष्ठभूमि छ। तर कसैले अंग्रेजी बोल्दैन भने सिक्नु पर्छ।
7:11-7:15	Salah Razoqi, Iraq □□□ रजकी, इराक	But as I said, you need to be patient. तर मैले भने, तपाईंले धैर्य राख्नु पर्छ।
7:15-7:16	ESL teacher 2 □□□□ शिक्षक २	Good morning! नमस्ते!
7:16-7:17	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan मोती र कौशिला रिजाल, भुटान	Good morning. नमस्ते!
7:18-7:20	ESL teacher 2 □□□□ शिक्षक २	Hi. Have a seat. नमस्ते। बस्नुस्।

7:21-8:05	<p>Moti and Kaushila Rizal, Bhutan</p> <p>मोती र कौशिला रिजाल, भुटान</p>	<p>My help... I have insurance for the hospital and medicine. I'm taking those medications. If I have to go to the hospital, I ask my kids or I just stay home because I can't go anywhere by myself.</p> <p>मेरो मद्दत अस्पताल र औषधिको बीमा छ। म त्यो औषधिहरू खांदै छु। यदि मलाई अस्पताल जानु पर्‍यो भने म मेरो छोराछोरीहरूलाई सोध्छु या म खालि घरमा बस्छु किनभने म एकलै कतैपनि जान सक्दिन।</p> <p>I think, "Where am I?" and I get lost. I haven't learned to get around here. When I look at the signs, I just understand "bus" and "train" and nothing else. I understand that because I learned something in the village.</p> <p>म सोच्छु 'म कहाँ छु' म हराउंछु। मैलाई यताउता जान आउंदैन । जब म साइन हेर्छु , म बुझ्छु 'बस' र 'रेल' तर अरु कुरा बुझ्दिन। म त्यो बुझ्छु किनभने मैले गाँउमा सिकेको थिएँ।</p> <p>I wonder how we will spend our lives in the future. I can't get around by myself. I really can't.</p> <p>म छक्क पछु भविष्य कसरी बिताउने भनेर। म आफै ऐकलै वरिपरि जान सक्दिन। म सांचै जान सक्दिन।</p>
8:15-8:31	<p>Ma Khin Nwe Nwe, Burma</p> <p>□ खीन वोन वोन, बर्मा</p>	<p>If you have good health and are able to work, you can earn a lot of money, which will be very good for your life. If, however, you aren't healthy enough to work, you will face difficulties.</p> <p>यदि तपाईंको स्वास्थ्य राम्रो छ र तपाईं काम गर्न सक्नुहुन्छ भने तपाईं धेरै पैसा कमाउन सक्नुहुन्छ जुन कुरा तपाईंको जीवनको लागि धेरै राम्रो हुनेछ। यदि जुनसुकै किसिमले भए पनि, तपाईं काम गर्न स्वस्थ हुनुहुन्न ,</p>

		तपाईंलाई कठिनाईको सामना गर्नु पर्ने हुन्छ।
8:47-8:03	Salah Razoqi, Iraq □□□ रजकी, इराक	My advice for the refugees is to be patient. That's the most important thing. They shouldn't rush and they should take everything step by step. शरणार्थीहरूलाई मेरो सल्लाह छ धैर्य राख्नुस्। त्यो सबभन्दा महत्वपूर्ण कुरा हो। उनीहरूले हतार गर्नु हुन्न र एउटा पछि अर्को गर्नु पर्छ।
9:05-9:37	Shay Mahat, Somalia शेय महत, सोमालिया	Now I have few difficulties. I understand the system and I've gotten used to it. I can go places myself. All I can tell them is that this place is good. America is good, it's not like Somalia. अब मेरा केही समस्याहरू छन्। म व्यवस्था बुझ्छु र मेरो बानी प्यो। म धेरै ठाँउहरूमा आफै जान सक्छु । म यति मात्र भन्छु यो ठाँउ राम्रो छ । अमेरिका राम्रो छ , यो सोमालिया जस्तो छैन।
9:46-10:36	Moti and Kaushila Rizal, Bhutan मोती र कौशिला रिजाल, भुटान	Everything is fine so far, but we don't know what will happen in the future. We can't work. We don't know what will happen then. We want at least one of our sons to study. The youngest son doesn't even work. I have a dream that he will study. We're uncertain about our future. Sometimes I worry that we won't be able to pay the rent. That's what I feel. अहिले सम्म सबै कुरा ठीक छ, तर हामीलाई थाहा छैन भविष्यमा के हुन्छ। हामी काम गर्न सक्दैनौं। हामीलाई थाहा छैन त्यसपछि के हुन्छ। हामी चाहन्छौं हाम्रो कम से कम एकजना छोरा पढोस् । सानो छोरा काम पनि गर्दैन। मेरो सपना छ ऊ पढोस्। हामी हाम्रो भविष्यको बारेमा निश्चित छैनौं। कहिलेकाहीं मलाई पीर लाग्छ भाडा तिर्न सकिदैन भनेर। तेस्तो मलाई लाग्छ। I think if we get educated and learn things, then we will be

		<p>able to do something in this country. Even if I can't, I want my kids to.</p> <p>मेरो विचारमा यदि हामी शिक्षित हुनुभयौं र कुराहरू सिक्नु भन्ने तब मात्रै हामीले केही कुरा यो देशमा गर्न सक्छौं। मैले गर्न न सकेपनि मेरो केटाकेटीले गर्न सक्छन्।</p>
--	--	--